

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2024

lokakuu 2025

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Toimialojen ja lautakuntien vastineet arviointikertomukseen	4
2.1.	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kaupunkiympäristö	4
2.2.	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	16

1 Johdanto

Kuntalain 121 §:n mukaan on tarkastuslautakunnan valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista arvioidaan kaupunginhallituksen antaman tilinpäätöksen, henkilöstöraportin, toimielinten pöytäkirjojen, kuultujen ja saatujen selvitysten, arviointikäyntien ja tehtyjen havaintojen pohjalta. Arviointityön tueksi on kuultu toimialojen, vastuualueiden ja liikelaitoksen virkamies- ja luottamusmiesjohtoa, asiantuntijoita sekä JHT-tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunta on esittänyt kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus pyytää toimialoilta vastaukset arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta on ryhdytty.

Kaupunginvaltuusto päätti 9.6.2024 kokouksessaan merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2024, ja kehotti kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen osalta, sekä velvoitti kaupunginhallituksen antamaan 31.10.2025 mennessä vastaukset kertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin toimialoilla ja vastuualueilla on ryhdytty kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

2 Toimialojen ja lautakuntien vastineet arviointikertomukseen

Seuraavaksi esitellään toimialojen ja vastuualueiden vastineet ja toimenpiteet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin, johtopäätöksiin ja havaintoihin pohjautuen.

Lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksen vastineitaan osiltaan seuraavissa kokouksissa:

Kaupunkirakennelautakunta 10.09.2025, §111

2.1. Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kaupunkiympäristö

Kaupunkiympäristön työhyvinvointikyselyn tulos ei ollut tyydyttävä, sillä toimialueen tulokset ovat huonompia kuin muiden. Kokonaisuudessaan kaupunkiympäristön eNPS luku oli -9 (-8 vuonna 2023) koko kaupungin tasolla sen ollessa 20.

Millaisia toimia tehdään kaupunkiympäristön toimialalla työhyvinvoinnin parantamiseksi kaupungin yleisten toimien lisäksi?

eNPS-luku (Employee Net Promoter Score) mittaa työntekijöiden tyytyväisyyttä ja uskollisuutta työnantajaansa kohtaan ja se on yksi osa työhyvinvointikyselyä. eNPS on yksinkertainen ja suosittu tapa saada käsitys siitä, kuinka todennäköisesti työntekijät suosittelevat työpaikkaansa muille – esimerkiksi ystäville tai kollegoille. Se antaa nopean yleiskuvan henkilöstön sitoutumisesta ja sitä on helppo vertailla eri osastojen tai ajanjakson välillä. Se voi myös toimia lähtökohtana tai osana laajempaa henkilöstökyselyä, kuten tässäkin tapauksessa yhtenä osana. Työhyvinvointikyselyssä on tämän lisäksi selvitetty tarkemmin työn mielekkyyttä, kuormitusta, vuorovaikutusta, johtamista sekä työyhteisön toimivuutta. eNPS-luku (Employee Net Promoter Score) voi antaa viitteitä työhyvinvoinnista, mutta se ei mittaa sitä suoraan tai kokonaisvaltaisesti. Se myöskin muuttuu nopeasti tilanteiden mukaan.

eNPS-luku kertoo ennen kaikkea työntekijöiden tyytyväisyydestä työpaikkaansa, sitoutumisesta työnantajaan, luottamuksesta työnantajaa kohtaan ja erityisesti halukkuudesta suositella

työpaikkaa muille. Näihin asioihin vaikuttavat usein työhyvinvoinnin tekijät, kuten esihenkilötyö, työilmapiiri ja tiimihenki, kuormitus ja stressi (ulkoinen / sisäinen), mahdollisuudet kehittyä, työn ja vapaa-ajan tasapaino ja koettu työn arvostus ja merkityksellisyys. Ulkoisilla tekijöillä on suuri merkitys, kun kysymyksen asetteluna on, että suosittelisitko työpaikkaasi ystäville ja tuttavillesi.

Konkreettisia toimenpiteitä, joita on tehty tilanteen selvittämiseksi ja korjaamiseksi koskien eNPS -luvun tulosta ovat mm. työhyvinvointipajat ja niiden tuloksien pohjalta tehty kehittämistoimenpiteet yksiköittäin, konkreettisten toimenpiteiden laatiminen kehitystoimenpiteiden pohjalta, avoin ja läpinäkyvä viestintä sekä toimenpiteiden toteutusten ja vaikutusten seuraminen ja mittaaminen. Pääasialliset eNPS -tuloksen osoittamaa tyytymättömyyttä aiheuttavat seikat liittyvät mm. kriittiseen vaiheeseen organisaatiomuutoksessa ja tämän yhteydessä tehtyihin tehtäviin/henkilöstömuutoksiin, jotka ovat aiheuttaneet epävarmuuden tunnetta oman työpaikan pysyvyydestä. Irtisanomisuhkaa ei ole ollut. Lisäksi eNPS -tulokseen on saattanut vaikuttaa sosiaalisen median, julkisuuden ja päättäjien aiheuttama negatiivinen paine ja säästöjen vuoksi kiristetyt henkilöstötoimet loppuvuodesta. Näistä erityisesti sosiaalisen median ja lehdistön aiheuttama paine on ollut merkittävä.

Korjaavien toimenpiteiden lisäksi on arvioitu erityisesti vastaajamääriä sen oikeellisuuden ja kattavuuden kannalta. Esimerkiksi kaupunkiympäristön hallinnossa on tällä hetkellä kolme työntekijää. Kyselyn tulokset osoittavat vastaajamäärän olleen vuonna 2023 yhteensä kahdeksan henkilöä ja vuonna 2024 yhteensä 11 henkilöä. Kysely on anonymi, joten vastaajia ei voida jäljittää. Tuloksia olisi hyvä myös prosentuaalisesti suhteuttaa kokonaishenkilöstömäärään, jolloin kävisi ilmi, että vastaajajoukko edustaa hyvin pientä osaa koko henkilöstöstä. Vastaajamäärän kasvattamiseksi on tehtävä tulevaisuudessa toimenpiteitä.

Suhteutettuna koko kaupungin vastaajamäärään, kaupunkiympäristön työhyvinvointikyselyn vastaukset ovat kokonaisuudessaan muilta osin samalla tasolla kaupungin keskimääräisiin vastauksiin verrattuna.

Kaupunkirakennelautakunta olisi saavuttanut metsänhoidolliset tavoitteet myös vähemmillä uudishakkuilla. Olisiko luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi voitu näin ollen luopua osasta avohakkuista?

Metsien uudistushakkuiden, yhtenä menetelmänä avohakkuiden, määrä, toteuttamistapa, kohteet ja vaikutukset kestävyiden eri näkökulmiin ovat monitahoinen asia. Avohakkuiden ja luonnon monimuotoisuuden suhde on yksi näkökulma ja yksi totuus. Metsien käsittelyn kokonaisuuteen ja sen vaikutuksiin kokonaiskestävyyteen liittyy useita näkökulmia ja totuuksia. Näitä eri näkökulmia tulee tarkastella yhdessä ja rinnakkain. Metsäntutkimuksen sektori on oikeastaan vain yhdestä asiasta yhtenäinen ja varma; Kokonaiskestävyyden ja erilaisten metsien käsittelyn ja kasvatuksen menetelmien suhteista, kokonaisvaikutuksista, kannattavuudesta jne. sekä suhteesta esim. ilmasto- ja monimuotoisuuskysymyksiin ei ole vielä riittävästi tietoa.

Julkisuudessa esiintyy toisinaan väite, että suomalainen metsätalous perustuu avohakkuihin. Kuitenkin kaikkien uudistushakkuiden osuus vuosittain hakattavasta pinta-alasta on vain n. 21-22% ja avohakkuiden osuus kaikkien hakkuiden kokonaisalasta on n. 16% (valtakunnalliset tiedot vuodelta 2023).

Loput 78-79% ovat eriasteisia kasvatushakkuista. Toki puutavarakertymän suhteellinen osuus päätehakkuilta on pinta-alaosuutta suurempi, mutta edelleen yli puolet kertymästä korjataan kasvatushakkuilta.

Kokkolan kaupungin metsien toteutunut hakkuuala v. 2024 oli n. 121 ha. Kasvatushakkuiden osuus oli n. 74 % (89,5 ha), erikoishakkuiden (esim. tie- ym. linjat, tontit, rakennuskohteet) osuus n. 12% (15 ha), luontaisen uudistamisen ja jatkuvan kasvatuksen osuus n. 5% (6,5 ha) ja avohakkuiden osuus n. 9% (10 ha).

Avohakkuista ei koskaan tehdä vain avohakkaamisen vuoksi. Metsän uudistamisen ajankohta ja menetelmä valikoituu usean tekijän summana. Tarkastelussa on yhtä aikaa mm. puuston kasvukyky, terveys, kasvupaikka, maan vesitalous, humus- ja sammalkerroksen paksuus ja puulajisuhteet.

Kaupunki uudistaa metsää siinä vaiheessa, kun puuston arvokasvu on laskenut alle 1%:n ja puuston terveys on uhattuna esim. juurikäävän vuoksi (erit. kuusikot). Joskus painopiste voi

olla esim. mosaiikkimaisen metsärakenteen lisääminen, metsärakenteen monipuolistaminen ja metsätuhojen ehkäisy.

V. 2020 Luonnonvarakeskus antoi asiantuntijalausunnon eduskunnalle avohakkuiden kieltämisestä valtion mailla. Alla tiivistelmä:

Yhteenvedona Luonnonvarakeskus toteaa, että metsien kokonaiskestävä käyttö ja metsien monimuotoisen rakenteen turvaaminen edellyttää kullekin kasvupaikalle soveltuvaa metsänhoidon harjoittamista. Metsänkäsitteilyn kokonaiskestävyyttä ei voi tarkastella yhden metsikön perusteella, vaan sitä on arvioitava vähintäänkin maisematasolla. Avohakkuukiellon voimaantulo Metsähallituksen metsissä edellyttää siirtymistä sellaisiin metsänkasvatuksen menetelmiin, joiden vaikutuksia ei vielä tunneta, eikä siten voida arvioida niiden vaikutusta metsien käytön kokonaiskestävyyteen pitkällä aikavälillä.

Luonnonvarakeskus katsoo, ettei yksittäisten tiettyjen menetelmien kategorinen kieltäminen ole perusteltua vaan suosittelee käytettyjen metsänkäsitteilymenetelmien monipuolistamista.

Uudistamisen tultua ajankohtaiseksi lähtee menetelmän valinta kasvupaikan olosuhteiden ja puulajiston tarkastelusta. Luontaista uudistamista tai muute menetelmää käytetään aina, kun on käytettävissä muu luotettava menetelmä kuin avohakkuu. Avohakkuut rajataan kohteille, missä esim. paksu sammal, kostea maalaji, sopimaton puulajiolosuhte tms. ei käytännössä mahdollista metsän uudistamista muulla menetelmällä. Avohakkuiden alle 10% (valtakunnan keskimääräinen 16%) osuus kaikista hakkuista on viittaus siihen, että avohakkuiden käyttö on Kokkolan kaupungin metsissä rajattu kohteisiin, jossa menetelmä on käytännössä ainoa vaihtoehto.

Voidaanko avohakkuita vähentää niin, että muilla tavoin tuotetaan tavoitteeksi asetettu tulos? Vastaus on tietysti kyllä, mutta samalla tulee varautua muihin ehkä ei niin toivottuihin vaikutuksiin.

Yhden päätehakkuuhehtaarin puutavarakertymän korvaaminen edellyttää vähintään 3 ha:n muita hakkuita. Kun huomioidaan päätehakkuun ja esim. jatkuvan kasvatuksen hakkuun kantohinnat sekä jälkimmäisen n. 30% korkeammat korjuukustannukset, voidaan arvioida yhden päätehakkuuhehtaarin korvaamiseen tarvittavan talouden kannalta n. 5-6 ha muita hakkuita. Kokkolan kaupungin tapauksessa avohakkuiden määrän esim. puolittaminen tarkoittaisi käytännössä vuosittain hakattavan pinta-alan kasvattamista n. 25-30 ha (+ 23%). Tällä lisämäärällä esim. jatkuvaa kasvatushakkuut toistuisivat lisäksi keskim. n. 15 vuoden välein uudelleen ja uudelleen.

Voidaan kysyä, millaisia vaikutuksia tällä olisi esim. virkistyskäytölle ja monimuotoisuudelle? Jatkuva kasvatus ei lisäksi useinkaan sovi kohteille, missä metsän uudistaminen tehdään avohakkuuin. Avohakkuu valikoituu menetelmäksi mm. sen vuoksi, etteivät luontaisen uudistumisen edellytykset, ts. uuden kasvatuskelpoisen taimisaineuksen syntyminen, ole riittävän hyviä tai varmoja.

Monimuotoisuuden kannalta kaikilla hakkuilla on enemmän tai vähemmän negatiivisia vaikutuksia. Kuitenkin oleellista ei olekaan se, mitä metsästä poistuu vaan se, mistä sinne jää. Menetelmästä riippumatta.

Tapio Oy:n selvitysten mukaan kohteesta riippuen 30-40 vanhaa puuta / uudistamisala riittää ylläpitämään vanhojen puiden lajiston (ei vanhan metsän lajisto) elinvoiman. Riittävät hakkuukatkot ja säästöpuut (n. 10% määrästä) ylläpitävät laajempaa lajistoa. 2-4 vuotta vanhat avohakkuualat ovat hyönteispölytteisten lajien suhteen rikkaimpia elinympäristöjä ja osaltaan turvaavat esim. maatalousympäristöstä vähenevien pölyttäjähäydyskuntien säilymistä.

Kokkolan kaupunki on valtuuston hyväksymässä metsäohjelmassa sitoutunut käyttämään monipuolisia, kohteille kokonaiskestävyyden kannalta sopivia menetelmiä. Uudistamisen enimmäismäärää on rajoitettu alle 1% metsämaa-alasta/vuosi. 10 ha on n. 0,3%.

Kaupunki on aloittanut prosessin FSC-metsäsertifikaatin saamiseksi suurimmalle osalle metsämaa-alansa. FSC- metsäsertifikaatti tarkastelee metsän monimuotoisuuden turvaamista entistä tarkemmin ja mm. metsän uudistamisen yhteydessä.

Kaupungin metsäpalvelut katsoo, että nykyinen metsän uudistamisen taso ja menetelmät ovat metsäohjelman mukaisella tasolla ja kokonaiskestävyyden kannalta perusteltuja. Erityisesti, koska paikallisissa olosuhteissamme on merkittävä määrä kasvupaikkoja ja puustoja, joiden uudistaminen ja kasvattaminen mm. metsälain vaatimusten, tuhonkestävyyden ja tehokkaan

hiilensidonnalla ei oikeastaan ilman kaikkia käytettävissä olevia menetelmiä ole mahdollista.

Lisäksi päätehakkuiden, ml. perustellut avohakkuut, vähentäminen johtaisi taloudelle asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi nykyistä laajempiin ja useammin toistuviin hakkuisiin myös virkistyskäytön alueilla. Viime vuosien hyvä metsän myynnin talouskertymä ei ole niinkään hakkuiden määrästä tai menetelmistä johtuvaa vaan maailman markkinatilanteista ja puun korkeasta kantohinnasta johtuva tilapäinen asia, jossa käänne on jo tosiasia. Nähtäväksi jää, mihin tasoon jatkossa hinnat asettuvat. Tiedossa oleva asia kuitenkin on, että jatkossa kaupungin puun myynnin kestävä määrä tuo pienemmän tulon kuin viimeksi kuluneina 2-3 vuotena.

Oman toiminnan tuottavuuteen ei ole juurikaan otettu kantaa. Millä tavoin tuottavuutta seurataan kaupunkirakennelautakunnan alaisilla vastuualueilla?

Kaupunkirakennelautakunnan alaisilla vastuualueilla oman toiminnan tuottavuutta seurataan useilla eri tavoilla, koska tuottavuuden käsite vaihtelee riippuen siitä, mitä toimintaa tarkastellaan. Yleisesti tuottavuus tarkoittaa sitä, kuinka hyvin resursseja (esimerkiksi aikaa, rahaa ja työvoimaa, koneita, laitteita) käytetään tuottamaan palveluja kuntalaisille, kuten infrastruktuuria ja muita kunnallisia palveluja.

Vuosittain toiminnan seurantaan liittyvät oleelliset tuottavuuden mittarit määritellään talousarvion yhteydessä Targetor-järjestelmään. Näitä myös seurataan vuoden aikana osavuosikatsauksittain ja tuolloin ne myös raportoidaan lautakunnalle. Tämän lisäksi seurataan toimintaa kuvaavia euromääriä tai toimintoihin sidottuja tunnuslukuja, joista oleelliset on sisällytetty Targetoriin. Näiden lisäksi kaupunkirakennelautakunnan alaiset vastuualueet ovat mukana useissa eri vuosittain toistettavissa olevissa valtakunnallisissa erilliselvelyissä mm. KTI, arvonmääritys, KUTU jne.

Lisäksi toteutetaan palvelun vaikuttavuuden arviointiin erilaisia osallisuushankkeita / -toimia, joista myöskin raportoidaan lautakunnalle erikseen. Kuntalaispalautteet, asiakastytytyväisyyskyselyt ja erilaiset arviot ovat myös esimerkkejä mittareista, jotka kuvaavat vaikuttavuuden lisäksi palvelun laatua. Vuosittain lautakunta käsittelee mm. asiakaspalauteraporttien yhteenvedon.

Työvoimavaltaisella alalla, joita kaupunkiympäristön toimialat enimmäkseen edustavat, kustannuksista valtaosa muodostuu henkilöstökuluista, tuottavuutta seurataan yleensä €/v/yksikkö. Henkilöstömitoitukset ovat työväline, jolla henkilöstöresursseja suunnitellaan, tarkennetaan ja seurataan. Palvelutaso, joka sovitaan Kokkolan kaupungin asiakasryhmien esittämän palvelutarpeen ja strategisten linjausten pohjalta heijastuu suoraan kustannuksiin ja tuottavuutta kuvaaviin tunnuslukuihin.

Palvelujen saavutettavuutta mitataan ja seurataan käyttöasteilla, käyttöaikojen pituuksilla jne. Vastuualueen suorituskykyä taas seurataan euromääräisillä tunnusluvuilla ja erityiselvelyissä saaduilla vertailutiedoilla esim. muihin kuntiin.

Taloudellista tehokkuutta voidaan tarkastella tunnusluvuilla, joilla seurataan esim. kustannuksia per asukas, kustannuksia per neliö tai palvelu, eli miten paljon palvelun tuottaminen maksaa ja onko se noussut vai laskenut ja mikä on taso vertailtaessa muihin kuntiin. Palvelun tuotannon määrällisillä mittareilla mitataan esim. tuottavuutta per yksikkö tai palveluiden määrä suhteessa käytettyihin resursseihin. Sähköisten palveluiden käyttöasteita seurataan, jolloin voidaan parantaa tiedonkulkua ja nopeuttaa prosesseja.

Erityisesti suurissa hankkeissa hyödynnetään kustannus-hyötyanalyysijä ja elinkaarilaskentaa, joissa arvioidaan, kuinka paljon resursseja (raha, aika, työvoima) hanke käyttää koko elinkaarensa aikana ja vertaillaan mahdollisia eri toteuttamismuotoja. Liikuntapalvelujen tuottavuus voidaan arvioida esim. vertaamalla investointeja liikuntapaikkoihin ja niiden tuottamaa terveyshyötyä väestölle.

Kunta-alalla henkilöstön hyvinvointi ja tuottavuus ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Hyvinvointi ja motivoitunut henkilöstö tuottaa parempia tuloksia, ja toisaalta henkilöstön kuormittuminen voi heikentää tuottavuutta. Tässä käytettäviä mittareita ovat mm. sairauspoissaolot ja työhyvinvointikyselyt.

Kaupunkitoimitilojen keskeisenä tavoitteena ja toimenpiteenä on esitetty kotimaisten raaka-aineiden ja lähiruuan edistäminen. Tässä tarkastuslautakunta katsoo lautakunnan

epäonnistuneen. Liha-, maito- ja leipätuotehankintoihin saatiin vain yhdet tarjoukset. Tarjouspyyntöä ei ositettu lähialueen yritysten mukaantulon mahdollistamiseksi eikä kotimaisuutta saatu tarjouspyyntöön riittävällä tavalla mukaan. Tuotannon etäisyyttä kulutuspaikkaan ei otettu millään tavalla huomioon

Kaupunkitoimitilojen keskeisenä tavoitteena ja toimenpiteenä on esitetty kotimaisten raaka-aineiden ja lähiruuan edistäminen. Tässä tarkastuslautakunta katsoo lautakunnan epäonnistuneen.

Viimeisimmässä elintarvikkeiden kilpailutuksessa 2024 yhdeksi kriteereiksi on nostettu kotimaisuus hankintalain sallimissa rajoissa. Tämänhetkisessä sopimustuotevalikoimassa juurekset ja vihannekset ovat lähellä tuotettua ja liha on lähes 100 % kotimaista.

Elintarviketilauksissa ja hankintasopimuksissa on käytetty kilpailutusten vertailussa strategisten tavoitteiden pohjalta laadittua pisteytysjärjestelmää. Kilpailutuksissa on varmistettu mahdollisuus lähituottajien tarjoamien tuotteiden ostoon.

Syksyn 2024 aikana tehty elintarviketilaukset tuotti vihannesten osalta sopimuksen Kotirannan vihannes Oy:n kanssa, jonka tuotteet ovat pääasiassa lähialueen tuottajilta.

Erilaisia ruokakampanjapäiviä on ollut vuoden aikana 14 kpl, joissa kaikki ateriat on koottu lähituottajien raaka-aineita hyödyntäen. Lisäksi paikalliset/alueelliset toimittajat Pesolan leipomon (leipomotuotteiden sopimustoimittaja), Jukkola Foodin ja Maivakan tuotteet ovat säännöllisesti ruokalistalla olevien ruokien raaka-aineissa.

Erillinen lähiruokateemapäivä on ollut Kokkola päivä 7.9., jonka menyy oli nuorten koululaisten suunnittelema ja raaka-aineet lähituottajilta. Ruokalistasuunnittelussa on siirrytty kotimaisen kauran käyttöön riisin sijaan, kasvien määrää (alueellinen toimittaja) on lisätty, teema-ruokapäivinä suositaan paikallisten elintarviketoimittajien liha-, kala- ja maitotuotteita.

Lähiruokaostojen määrä koko sopimuskauden 2022-2024 aikana oli 176 031€. Kasvua on siten huomattavasti lähiruokaostojen määrässä verrattuna edeltävään sopimuskauteen 2019-2021, jolloin ostot olivat 76 500 €/sopimuskausi.

Kotirannan vihannes Oy:n hankinnat vuoden 2024 aikana olivat 552 502,10€. Elintarvikkeiden kokonaishankinnat vuonna 2024 olivat n. 3 milj.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hulevesilaskutuksen päätöksiä kaupunkirakennelautakunta ei oikaissut edes pyynnöstä. Mikäli hallintojärjestely on johtanut tilanteeseen, jossa hulevesilaskutus on suoritettu väärin, tulisi se oikaista kaikkien virheellisesti laskutettujen kunnan asukkaiden osalta.

Yksittäisen kuntalaisen hulevesilaskusta tekemä oikaisuvaatimus on edennyt Vaasan hallinto-oikeuteen saakka, jossa sen käsittely on kesken.

Kaupunkirakennelautakunta antoi asiassa lausunnon 17.04.2024, §78. Lausunnosta käy ilmi asian pääasiallinen sisältö ja se, että kyse on yksittäisestä laskusta, ei tarkastuslautakunnan esittämän mukaisesti väärin suoritetusta laskutuksesta.

Valituksen pääasiallinen sisältö:

Valittaja vaatii, että hallinto-oikeus kumoo kaupunkirakennelautakunnan päätöksen sillä perusteella, että kaupunkirakennelautakunnalla ei ole ollut toimivaltaa käsitellä vaatimustamme hulevesimaksujen palautuksesta.

Lisäksi valittaja vaatii mm, että hallinto-oikeus palauttamatta asiaa Kokkolan kaupungille, toimittamamme vaatimuksen mukaan, velvoittaa Kokkolan kaupungin palauttamaan meille kaikki ne hulevesimaksut, jotka olemme vuosina 2019-2023 perusteetta maksaneet kiinteistötämme 272-405-6-53, sekä 8 prosentin koron maksuille maksupäivästä palautuspäivään, sekä kumoo ne laskut, joilla maksut on laskutettu.

Lausunto

Vaasan hallinto-oikeuden päätös koskee kyseistä, 10.01.2019 päivättyä hulevesilaskua numerolla 10500009454. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei koske muita hulevesilaskuja, eikä siinä oteta kantaa muihin hulevesilaskuihin.

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 12.10.2023 (Dnro 559/03.04.04.16/2022) perusteluissa sanotaan lisäksi, että valituksenalaisilla päätöksillä ei ole ratkaistu tulevaisuuden hulevesimaksuihin liittyviä kysymyksiä. Tämän johdosta tässä tapauksessa on kaupunkirakennelautakunnassa käsitelty vain hulevesilaskua numerolla 10500009454 kyseisellä kiinteistöllä 405-6-53.

Käsittelykieli Kokkolan kaupungin toimielimissä kaupunginvaltuustoa lukuun ottamatta on suomi. Ote pöytäkirjasta on täten lähetetty suomenkielisenä. Asianosaiset eivät ole pyytäneet ruotsinkielistä käännöstä ja tuovat asian julki ensimmäisen kerran tässä valituksessa, joka on osoitettu hallinto-oikeudelle.

Lausunnon tueksi kaupunkirakennelautakunta toteaa asiasta seuraavaa:

Oleellista valittajan kaikissa asiaa koskevissa valituksissa on se, että valittajan mukaan 'kaupunki on perinyt hulevesimaksuja vailla laillisia päätöksiä, jonka mukaan kaupungilla olisi ollut oikeus niitä periä'.

Tämän lisäksi valittajat toteavat, että Vaasan hallinto-oikeus on päätöksensä perusteluissa kirjannut (12.10.2023, 559/03.04.04.16/2022), että toimivaltainen lautakunta käsittelemään hulevesimaksusta tehtyjä valituksia 'olisi pikemminkin rakennus- ja ympäristölautakunta'.

Vastoin valittajan näkemystä ja Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen perusteluita Kokkolan kaupunki katsoo, että toimivalta hulevesimaksujen osalta on ja on aina ollut kaupunkirakennelautakunnalla. Kokkolan kaupunki katsoo, että kaikki asiaa koskevat päätökset on tehty asianmukaisessa järjestyksessä ja toimivaltaisessa päätöselimessä. Päätöksistä ei ole valitettu ja ne ovat lainvoimaisia.

Kaupunginvaltuusto

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 12.10.2023 (Dnro 559/03.04.04.16/2022) mukaan 'maankäyttö- ja rakennuslain 103 §:n 1 momentin mukaan kunta hyväksyy maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan. Pykälän 2 momentin mukaan hulevesimaksun perusteita ovat kunnan hulevesien hallinnan ratkaisut ja kiinteistön sijainti kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sekä järjestelmän suunnittelun kustannukset alueella, jolla kiinteistö sijaitsee. Hallituksen esityksen 218/2013 mukaan myös kunnan vaikutusalueella sijaitsevat kiinteistöt määriteltäisiin taksassa.' Vaasan hallinto-oikeus toteaa antamansa päätöksen perusteluissa, että kysymyksessä olevassa tapauksessa ei ole ollut olemassa valtuuston päätöstä hulevesimaksun perusteista.

Tältä osin kaupunkirakennelautakunta toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 103 §:n Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävä maksu kuuluu seuraavasti: Kunta voi periä kunnan hulevesijärjestelmästä sille aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi vuosittaisen maksun hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta. Kunta hyväksyy maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa 103 §:n osalta sanotaan, että kunta hyväksyisi 1 momentin mukaan maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan. Maksu on julkisoikeudellinen. Maksuja voidaan periä vaikutusalueella, riippumatta kiinteistön liittymisestä järjestelmään.

Kuntalain 14 §:n momentin 8 mukaan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista päättää aina valtuusto. Lain 91 §:n 1 momentin mukaan tätä nimenomaista yleisistä perusteista päättämisen toimivaltaa ei saa siirtää kunnan muille toimielimille. Hallituksen esityksessä kuntalain yksityiskohtaisissa perusteluissa pykälän 14 momentin 8 kohdasta sanotaan seuraavaa: 'Momentin 8 kohdan valtuusto päättäisi voimassa olevan lain mukaisesti palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Säännöksen sanamuoto antaisi valtuustolle nykyiseen tapaan mahdollisuuden siirtää toimivaltansa maksujen yksityiskohtaisemmassa hinnoittelussa ja määräämisessä alaisilleen viranomaisille. Maksujen yleisistä perusteista valtuusto voi päättää esimerkiksi talousarvion yhteydessä. Valtuuston on myös syytä ottaa kantaa siihen, mitkä palvelut ovat kokonaan maksuttomia.'

Hallituksen esityksessä kuntalain 91 §:n Toimivallan siirtäminen yksityiskohtaisesta perustelusta sanotaan: Pykälä on toimivallan siirtämistä koskeva perussäännös. Lain 14 §:n 1 momentissa säädetään siitä, että valtuusto käyttää kunnan päätösvaltaa. Kunnan päätösvalta on yläkäsite, jolla tarkoitetaan kunnan hoidettavaksi lain mukaan tai muuten kuuluvia asioita, joissa kunta voi tehdä tai jossa sen edellytetään tekevän päätöksiä. Tämä päätösvalta kuuluu ensisijaisesti valtuustolle. Valtuusto voisi kuitenkin hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa kunnan muille toimielimille, joilla tarkoitetaan 30 §:ssä määriteltyjä toimielimiä sekä luottamushenkilölle että viranhaltijalle. Toimivallan siirtäminen tapahtuisi hallintosäännöllä. Myöhemmin ilmenevällä tavalla toimivalta maksuista määräämisestä on lain mukaisesti Kokkolassa delegoitu kaupunginhallitukselle.

Kokkolan kaupunginvaltuusto on päättänyt kuntalain 14 §:n 8 momentin mukaisesti hulevesiviemäröintipalveluista ja yleisistä perusteista päätöksellään 3.4.2017 § 24. Päätös on lainvoimainen. Päätöksessä linjattiin, että kokonaisvastuu hulevesien viemäröinnistä siirtyy 1.1.2018 alkaen Kokkolan Vesi - liikelaitokselta Kokkolan kaupungin tekniselle palvelukeskukselle (nykyisin Kaupunkiympäristö -toimiala), ja että omaisuuden siirto toteutetaan kaupunkirakennelautakunnalle, joka vastaa voimassa olevan hallinto- ja toimintasäännön mukaisesti Kokkolan kaupungin vastuulla olevista muistakin yhdyskuntateknisistä palveluista.

Valtuuston päätöksellä varattiin talousarvioon kaupunkirakennelautakunnalle hulevesien järjestämiseen tulot ja menot. Tuolloin päätöksessä todettiin, että hulevesien talouden saaminen kestäväälle pohjalle edellyttää se kunnan hulevesimaksun hyväksymistä. Alkuvaiheessa syntyy kustannuksia järjestelmien ja käytäntöjen luomisesta ja näiden kustannusten kattamiseen on varauduttava. Osa hulevesijärjestelmän kustannuksista katettiin aikaisemmin jätevesimaksulla, mikä ei ole uuden lainsäädännön mukaan enää mahdollista. Jätevesimaksua pienennettiin samalla osuudella eli jätemaksulasku kuntalaisille pieneni. Tämän johdosta todettiin, että huleveden kustannukset tulee jatkossa kattaa joko verovaroin tai erillisellä hulevesimaksulla (julkisoikeudellinen maksu). Päätöksessä todettiin, että kustannusten kattamisperiaatteesta tehdään erillinen laskelma ja päätös. Tämä päätös on tehty aikaisemmin esitetyn lainsäädännön perusteella Kokkolan kaupunginhallituksessa 09.10.2017, § 519.

Hulevesiviemäröinti erotettiin 2014 syyskuun alusta lähtien vesihuollon käsitteestä. Mikäli hulevesiasiaa koskevat päätökset eivät olisi saaneet lainvoimaa tai niiden katsottaisiin olevan lainvastaisia, ei voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti olisi enää mahdollista periä edes osaa hulevesijärjestelmän kustannuksista jätevesimaksulla.

Käytännössä tuolloin kunta kustantaisi hulevesistä aiheutuneet kustannukset kokonaisuudessaan, mikä luonnollisestikaan ei ole lain tarkoitus.

Valittaja ei ole aikaisemmin maksanut hulevesijärjestelmien kustannuksista mitään jätevesimaksun yhteydessä, koska kiinteistö ei ole kuulunut vesihuoltolaitoksen jäteveden toiminta-alueeseen. Nyt valituksenalainen hulevesimaksu 25 euroa oli silloin kyseiselle kiinteistölle uusi maksu. Vesihuoltolaitoksen jäteveden toiminta-alueeseen kuuluvat kiinteistöt ovat aikaisemmin yksin kattaneet hulevesijärjestelmästä aiheutuneet kustannukset, vaikka hyöty on kohdistunut koko vaikutusalueeseen.

Päättyessään hulevesimaksun yleisistä perusteista ja palveluista Kokkolan kaupunginvaltuusto päätti tuolloin myös, että toimielimeksi, joka valvoo hulevesien hallintaa (valvontaviranomainen) ja hyväksyy hulevesiä koskevat suunnitelmat, päätetään rakennus- ja ympäristölautakunta, jo kaupungissa käytössä olevan linjauksen perusteella. Rakennus- ja ympäristölautakunta hoitaa Kokkolan kaupungissa valvontaviranomaisen tehtäviä. Kuntana ja yhdyskuntateknisten palveluiden hallinnoijana ja lain mukaisena järjestäjänä ja järjestelmästä vastaavana tahona toimii kaupunkirakennelautakunta (kunta). Kunta, tässä tapauksessa kaupunkirakennelautakunta laskuttaa hulevesimaksun ja valvoo myös maksujen toteutumista sekä tekee niistä tarvittavat päätökset. Näin asioiden toimivallasta on aina päätetty Kokkolan kaupungissa hallinto- ja toimintasäännön mukaisesti.

Kaupunginhallitus

Vaasan hallinto-oikeuden mukaan Kokkolan kaupunginhallitus on 9.10.2017 § 519 päättänyt muun muassa hulevesimaksun käyttöönotosta, maksun suuruudesta päätöksessä tarkoitettun kiinteistöluokituksen mukaisella tavalla sekä perusteista, joiden mukaan päätöksessä tarkoitettuihin kiinteistöihin voidaan anoa alennusta hulevesimaksusta. Kaupungin hulevesijärjestelmän vaikutusalueella ei ole päätöksessä määritelty.

Kuten aikaisemmin on todettu, valtuusto voi kuntalain 91 §:n mukaisesti hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa kunnan muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Kokkolan kaupungin hallintosäännössä (sekä nykyisin voimassa olevassa että aikaisemmassa) maksuista päättäminen on siirretty kaupunginhallituksen päätettäväksi. Pykälässä 26 'Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivaltakohta' kohta 9. julkis- ja oikeudellisten maksujen määräämistä, jollei tehtävää ole annettu lauta- tai/johtokunnalle eikä lainsäädännöstä muuta johdu.

Kokkolan kaupunginhallituksen päätöksessä on päätetty hulevesimaksun käyttöönotosta liittyen kustannusten kattamiseen, maksun suuruudesta kiinteistöluokituksen mukaisesti ja maksun alennuksista sekä esitetty sanallisesti hulevesijärjestelmän vaikutusalue erillisessä kappaleessa. Päätöksestä ei ole valitettu ja päätös on täten lainvoimainen.

Asiassa on erotettava vesihuoltolain mukainen toiminta-alueen hyväksyminen (VHL 8§) ja hulevesijärjestelmän vaikutusalue. Vesihuoltolain mukaisen toiminta-alueen määrittely eroaa hulevesijärjestelmän vaikutusalueen määrittelyssä mm. siinä, että toiminta-alueen määrittelyssä huomioidaan kunnan päätöksenteon kautta esim. halutut laajenemisalueet. Tätä ei hulevesijärjestelmän vaikutusalueen määrittelyssä ole mahdollista tehdä, koska se perustuu mm. paikallisiin maasto-olosuhteisiin, kuten valuma-alueisiin tai alueen muihin kuivautusteknisiin ratkaisuihin. Voimassa olevassa lainsäädännössä on määrätty, että vesihuollon toiminta-alue tulee esittää kartalla, tällaista ei ole erikseen määrätty hulevesijärjestelmän vaikutusalueen osalta, eikä tämä asian luonteen mukaan olisi edes tarkoituksenmukaista, ottaen huomioon yllä esitetyt mahdolliset olosuhteiden muutokset ja niiden vaikutukset.

Päätöksissä, kuten lainsäädännössäkin, kaupungin hulevesijärjestelmällä tarkoitetaan kaikkia niitä rakenteita ja ratkaisuja, joilla hulevesiä johdetaan ja käsitellään (esim. ojat, hulevesialtaat ja hulevesiviemärit). Hulevesijärjestelmän vaikutusalue on se alue, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kaupungin hulevesijärjestelmä palvelee. Vaikutusalueeseen kuulumisen ei edellytä konkreettista liittymistä järjestelmään. Vaikutusalue kattaa Kanta-Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan asemakaava-alueet, sekä ne kaava-alueiden reunavyöhykkeet, jotka hyötyvät kaupungin hulevesijärjestelmästä. Kiinteistöjä alueella on noin 9000 kpl.

Valittajan kiinteistö Tyllintiellä sijaitsee Kokkolan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen keskellä, asemakaava-alueiden välissä, Vikströmsbäckenin valuma-alueella (84.045), tarkennettu valuma-alue kartta 6.9.7. Valuma-alueen vesistä pääosa päätyy putkitetun ojan kautta kaupunginsalmi Suntiin, joka on kaupungin suurin hulevesikanava. Kunta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:n 1 momentin perusteella hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain 103 b §:n 3 kohtaa koskevien perustelujen mukaan maksun perimisen edellytyksenä ei lain esitöiden perusteella ole kiinteistön liittäminen järjestelmään, vaan kunnan hulevesijärjestelmä voi palvella alueen kiinteistöjä myös estämällä hulevesien valumisen kiinteistöille taikka siten, että sen avulla hallitaan yleisten alueiden kuten puistojen ja katualueiden hulevesiä. (vrt. esim. KHO:2021:131 15.09.2021/H3143)

Lainmuutokseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 218/2013 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan 103 b §:n 3 momentin kohdalla seuraavaa: "Pykälän 3 kohdan mukaan kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalue olisi alue, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kunnan hulevesijärjestelmä palvelisi. Hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä esimerkiksi mahdollistamalla kiinteistön hulevesien johtamisen kunnan hulevesijärjestelmään tai estämällä hulevesien valumisen kiinteistölle. Kunnan hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä myös siten, että sen avulla hallitaan yleisten alueiden kuten puistojen ja katualueiden hulevesiä."

Mainitun hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on 103 i §:n kohdalla todettu muun ohella seuraavaa: "Pykälässä säädettäisiin kunnan tehtävistä hulevesien hallinnan järjestämisessä. Kunnan tehtävänä olisi hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella. Kunta voisi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla." Tämän perusteella kiistatonta on, etteikö valittajan kiinteistö kuuluisi hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen.

Hulevesijärjestelmän vaikutusaluetta on kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen tarkennettu jo yhden kerran ja tällä hetkellä Kokkolan kaupungin hulevesimääräysten tarkistamisen yhteydessä myös vaikutusalueen tarkastelu on tullut ajankohtaiseksi. Hulevesimääräykset ovat olleet nähtävillä ja valittaja on antanut asiasta mielipiteensä / muistutuksensa, joten asia on valittajan tiedossa. Edellisellä kerralla valittaja ei hulevesimääräyksiin antanut mielipidettä /

muistutusta. Huomioitavaa asian suhteen on, että nykyisen oikeuskäytännön mukaisesti vuotuisen hulevesimaksun määrääminen ei edellytä, että kaupunki esittää yksityiskohtaista selvitystä siitä, millä tavoin kaupungin hulevesijärjestelmä palvelee nimenomaan yksittäistä kiinteistöä. Tässä tapauksessa esim. valittajan kiinteistöä.

Kaupunkiympäristö -toimialan toimintasääntö

Kuten aikaisemmin on todettu, Kokkolan kaupunginvaltuusto on päättänyt kuntalain 14§:n 8 momentin mukaisesti hulevesiviemäröintipalveluista ja yleisistä perusteista päätöksellään 03.04.2017, § 24. Päätöksessä linjattiin, että kokonaisvastuu hulevesien viemäröinnistä siirtyy 1.1.2018 alkaen Kokkolan Vesi - liikelaitokselta Kokkolan kaupungin tekniselle palvelukeskuskelle (nykyisin Kaupunkiympäristö) ja että siirto toteutetaan kaupunkirakennelautakunnalle, joka vastaa ja on aina vastannut hallinto- ja toimintasäännön mukaisesti Kokkolan kaupungin vastuulla olevista muistakin yhdyskuntateknisistä palveluista.

Sekä Kokkolan kaupungin hallintosäännössä että kaupunkiympäristön (ent. tekninen virasto, ent. tekninen palvelukeskus) toimintasäännössä on kirjattu (sekä aikaisemmissa että voimassaolevissa), että kaupunkirakennelautakunta 'huolehtii kaupungin vastuulla olevista yhdyskuntateknisistä palveluista', täten luonnollisesti myös päätöksen mukaisesti kaupungin hulevesijärjestelmästä osana yhdyskuntateknisiä palveluita. Mitään yksittäistä yhdyskuntateknistä palvelua ei ole koskaan Kokkolan kaupungin hallinto- tai toimintasäännössä erikseen eritelty. Tämä lisäys ei siis ollut käytännössä merkittävä muutos lautakunnan vastuissa, vaan lisäsi ainoastaan yhden yhdyskuntateknisen palvelun muodon kaupunkirakennelautakunnan tehtäväkenttään.

Kaupunkiympäristön toimintasäännössä (sekä voimassa olevassa että aikaisemmassa) on määriteltä kaupunkirakentamisen vastuualueella infrarakentamisen ja kunnossapidon palveluyksikön vastuut, joihin kuuluvat kaikki kaupungin yhdyskuntatekniset palvelut ja rakenteet.

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen perusteluiden mukaan päätöksen tekeminen hulevesimaksusta tehdyn muistutuksen johdosta 'olisi pikemminkin kuulunut rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtäviin'. Vastoin Vaasan hallinto-oikeuden näkemystä hulevesimaksuasioista vastaaminen tai päättäminen (kunta tai laskutuksesta vastaava viranomais) ei ole koskaan kuulunut rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtäviin. Rakennus- ja ympäristölautakunnalle kuuluvat ainoastaan valvontaviranomaisen tehtävät, mistä tässä asiakokonaisuudessa ei ole kysymys.

Valtuusto on Kokkolan kaupungissa tehdyn päätöksen perusteella päättänyt, että toimielin, joka valvoo hulevesien hallintaa (valvontaviranomais) on rakennus- ja ympäristölautakunta, joka ei siis toimi maankäyttö- ja rakennuslain 103 o §:ssä mainittuna laskutuksesta vastaavana viranomaisena tai omaa kokonaisvastuuta hulevesien viemäröinnistä (omaisuuden hallinta ja toiminnan järjestäminen). Samaisella valtuuston päätöksellä hulevesijärjestelmästä aiheutuvat tulot ja menot varattiin kaupunkirakennelautakunnalle. Tässä valtuuston päätöksessä tulot koostuvat hulevesilaskutuksesta saatavista tuloista. Tämä selviää mm. valtuuston päätöksen oheismateriaalina olleesta asiasta koskevasta erillisselvityksestä. Samaisessa yhteydessä myös laskutusvastuu Kokkolan Vedeltä siirtyi kaupunkirakennelautakunnalle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 103 o §:n mukaan kunnan on toimitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle 103 n §:ssä tarkoitetun maksun maksamista varten lasku, josta ilmenevät maksun peruste, ohjeet muistutuksen tekemistä varten sekä kunnan laskutuksesta vastaavan viranomaisen ja lisäksi laskuttajan yhteystiedot. Valvontaviranomais eli rakennus- ja ympäristölautakunta ei ole kunnan laskutuksesta huolehtiva viranomais. Valittaja on saanut lain mukaisen laskun, jossa edellä mainitut tiedot on esitetty. Kunnan laskutuksesta vastaava viranomais on laskussa kaupunkirakennelautakunta. Valittaja on osannut esittää muistutuksen laskun perusteella oikealle lautakunnalle. Rakennus- ja ympäristölautakunnan toimivaltaan ei ole koskaan kuulunut hulevesilaskutuksesta vastaaminen tai laskutuksen valvonta, kuten ei muidenkaan yhdyskuntateknisten palveluiden laskutuksen valvonta.

Edellä esitetyin perustein, toisin kuin Vaasan hallinto-oikeus päätöksessään toteaa, ettei 'Kokkolan kaupungin hallintosäännöstä, kuten ei myöskään Kaupunkiympäristön toimintasäännöstä ilmene, että infrapäällikön tai kaupunkirakennelautakunnan tehtäviin olisi kuulunut ratkaista hulevesimaksuja koskevia huomautuksia', vastuu yhdyskuntateknisistä järjestelmistä ja täten myös palveluihin kuuluvista laskutuksista on aina kuulunut

kaupunkirakennelautakunnalle kaupunkirakentamisen vastuualueen infrarakentamisen ja kunnossapidon palveluyksikölle.

Todetaan vielä, että vakiintuneen käytännön mukaan päätöksen perusteluosio ei saa itse- näistä oikeusvoimaa, eikä sillä yksistään voida perustella tiettyä yksittäistä vaatimusta.

Näin ollen ja edellä olevan perusteella kaupunkirakennelautakunta katsoo, että valitus on perusteeton ja näin ollen se tulee perusteettomana hylättyä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että bussipysäkkejä ei ole vielä kukaan nimetty. Julkisen liikenteen sujuvoittaminen on tärkeää ja osaltaan edistyneen uuden kilpailutuksen myötä. Pitäisikö julkisen liikenteen kehittäminen ottaa mukaan osana jo tehtyjä ilmastoystävällisiä toimia?

Uusi kaupunkiliikenne on kilpailutettu ja liikennöinti on alkanut kesällä 2025. Ajettaviin linjoihin ja tätä myötä käytössä oleviin pysäkkeihin on tullut muutoksia aikaisempaan kaupunkiliikenteeseen verrattuna. Suunnitelmana on ollut linja-autopysäkkien nimeäminen uusien linjojen vahvistuttua ja sujuvuuden varmistuttua liikennöinnin käynnistyessä. Tämä mahdollistaa käytössä olevien resurssien tehokkaamman käytön. Pysäkkitarkastelu on parasta aikaa käynnissä kaupunkisuunnittelussa ja pysäkkien nimeämisen valmistelut akuutissa työvaiheessa. Samoin vanhojen, nyt uuden kaupunkiliikenteen myötä, käyttämättä jäävien pysäkkien poistotarkastelu on tehty.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää kaupunkirakennelautakunnan huomiota julkisuusmyönteisyyteen. Varsinkin hankintojen kohdalla tulee perustelut olla selkeästi näkyvissä.

Kaupunkirakennelautakunnan alaisilla toiminnoilla on kaupungin hankintaohjeen lisäksi kaupunkiympäristön toimintoja koskeva sisäinen ohje, jossa on määritetty, mitä hankintapäätöksen tulee sisältää.

Hankinnat valmistellaan huolella ja valintakriteeristöön kiinnitetään erityistä huomiota hanketta suunniteltaessa ja jo ennen hankintailmoituksen julkaisemista. Hankinnan valmistelussa kiinnitetään huomiota julkisuusmyönteisyyteen eli siihen, miten organisaatio näyttäytyy avoimena, vastuullisena ja luotettavana ulospäin. Julkiset hankinnat ovat usein kansalaisten, median ja päättäjien kiinnostuksen kohteena. Läpinäkyvästi valmistellut ja perustellut hankinnat vahvistavat luottamusta ja julkisesti perustellut hankinnat ehkäisevät epäilyjä suosimisesta tai väärinkäytöksistä.

Hankinnat viestivät vastuullisuutta (esim. ympäristöystävällisyyttä, eettisyyttä, yhdenvertaisuutta) ja vastuulliset valinnat tukevat organisaation positiivista imagoa ja julkisuuskuvausta. Hyvin perustellut kustannukset ja tarkat vertailutaulukot osoittavat, että varoja käytetään harkitusti. Julkisuusmyönteisyys kasvaa, kun voidaan osoittaa hankinnan hyöty veronmaksajille tai asiakkaille. Lisäksi avoin viestintä ja sidosryhmien huomiointi lisäävät hyväksyttävyyttä. Jos hankinta herättää kysymyksiä, julkinen perustelu ja selkeä tiedotus vähentävät kritiikkiä. Ennakoiva viestintä muuttaa potentiaaliset ongelmat mahdollisuuksiksi osoittaa avoimuutta.

Hankintojen perustelut eivät ole vain sisäistä hallintoa varten, vaan ne toimivat myös viestinä ulospäin siitä, että toimitaan vastuullisesti, avoimesti ja kaikkien etua ajatellen.

Kaikki päätökset on perusteltu kyseiseen hankintaan valittujen kriteereiden perusteella ja ne sisältävät kaikki tarvittavat tiedot tarjousten vertailua varten.

Kaupunkirakennelautakunnan alaisilla toiminnoilla on sisäinen hankintaohje, jossa on määritetty, mitä hankintapäätöksen tulee sisältää. Hankinnat valmistellaan huolella ja kilpailutus- kriteereihin kiinnitetään erityistä huomiota jo ennen hankintailmoituksen julkaisemista. Päätökset on perusteltu näiden kriteereiden perusteella ja ne sisältävät kaikki tarjouksien vertailuun tarvittavat tiedot.

Kaupunkirakennelautakunnan hankinnat 2024:

Hankinnan keskeyttäminen / Mäntykankaan koulun käsityötilat	11.12.2024
Tukku- ja valmiiden tuotteiden hankinta	11.12.2024
Tuoreen leivän ja leipomotuotteiden hankinta	20.11.2024
Lihan ja lihatuotteiden hankinta	20.11.2024

Maitotaloustuotteiden hankinta	20.11.2024
Kokkolan joukkoliikenteen kilpailuttamisen periaatteet	18.09.2024
Kaupunginvarikon puutarha, muutostyö ja laajennus, urakoitsijavalinta	08.05.2024
Taajamatraktorin hankinta ja leasingrahoituskohteiden määrärahan käyttötarkoituksen muutos	17.04.2024
Palveluliikenteen option käyttö 1.8.2024 – 31.7.2025	17.04.2024
Hankinnan keskeyttäminen / Mäntykankaan koulun käsityötilat	17.04.2024
Käytetty pyöräkuormaaja	06.03.2024
Kuormaajan hankinta, liikuntapaikat	06.03.2024
Hankinnan keskeytyspäättös, Antti Chydeniuksen kadun sillan peruskorjaus	06.03.2024
Lämmitysenergian hankinta	06.03.2024
Työ- ja turvajalkineiden hankinta	14.02.2024
Kokkolan suomalainen lukio, urakoitsijavalinta	14.02.2024
Energiapuun myynti / Hankintasopimus	24.01.2024
Puutavaran myynti / Hankintasopimus	24.01.2024
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, kuljetussopimusten optio- ja rahoitus	24.01.2024

Hankintoja koskevat VHP:set 2024

Hankinta / Kunto- ja korjaustarveselvitys, Kälviän kirkonkylän koulu	23.12.2024
Liikenneturvallisuuskoordinaattori Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella, option käyttö	19.12.2024
Asiointiliikenne kohteessa Uusikylä – Välvä – Alaviirre – Kirkonkylä sekä kohteessa Koskenkylä – Marinkainen – Karhi - Kirkonkylä, option käyttö	19.12.2024
Asiointiliikenne kohteessa Lättä – Hanhisalo – Neverbacka – Haapala – Ullavan Kirkonkylä, option käyttö	19.12.2024
Asiointiliikenne kohteessa Haapasalo – Alikylä – Ullavan Kirkonkylä, option käyttö	19.12.2024
Asiointiliikenne kohteessa Ruotsalo – Järvikylä – Kirkonkylä, option käyttö	19.12.2024
Puhtaus- ja ruokapalvelut / ruokapalvelun hankinta ostopalveluna	13.12.2024
Hankinta / Lumenvastaanottoaikaan puomillinen kulunseurantajärjestelmä	11.12.2024
Hankinta / Pietarsaaren-Kokkolan seudun Bioindikaattoriselvityksen 2025 hankinta Kokkolan seudun osalta	11.12.2024
Vaihtomattopalvelun hankinta, option käyttö	11.12.2024
Kulutuksen päästölaskennan hankinta - Kulma -hanke	04.12.2024
Rengas- ja huoltotyöpalvelut 2025-2027	02.12.2024
Huoltoautojen (2 kpl) hankinta kaupunkiympäristön talotekniikkakeskukseen	28.11.2024
Sähköauton hankinta pysäköinninvalvontaan	27.11.2024
Puhtaus- ja ruokapalvelut / ruokapalvelun hankinta ostopalveluna	27.11.2024
Linnusperäntien pohjatutkimus, lisätyö	21.11.2024
Hankinta / Laajalahden pohjavesialueen alustavan perustilaselvityksen lisätyöt	15.11.2024
Viistoilmakuvien katselupalvelu Mapspace	13.11.2024
Katsastus- ja rekisteröintipalvelut 2025-2027	11.11.2024
Hankinta / Laskuojan ja ympäröivän alueen kuivatuksen suunnittelu	08.11.2024
Kiinteistönvälittäjän valinta kohteelle Torikatu 32 / Lantinen Kirkkokatu 14b	07.11.2024
Teiden ja katuojen auraukset talvikausille alue 14 ajalle 1.10.2024–31.5.2026	06.11.2024
Laajalahden pohjavesialueen alustavan perustilaselvityksen hankinta	23.10.2024
Hankinta / Halkokarin monitoimitalon (koulu ja päiväkotiki) keittiösuunnittelu	22.10.2024
Hankinta / Kirkonmäen päiväkotiki, tilaelementtien LVISA -urakka	21.10.2024
Kiviniityn päiväkodin kokonaisvastuusuunnittelu, tarjouskilpailuun osallistuvien valinta	18.10.2024
Taidetalo Renlundin kalusteet	17.10.2024
Ryhmäkasvit ja orvokit vuodelle 2025	17.10.2024
Ullavan ja Rahkosen liikunta-alueiden talvihoidon kilpailutus 2024-2025	10.10.2024
Yhdistelmäkonnerobotin hankinta	27.09.2024
Taidetalo Renlundin kalusteet	25.09.2024
Taidetalo Renlundin kalusteet	18.09.2024

Hankinta / Linnusperäntien hulevesien käsittelyaltaan suunnittelu	12.09.2024
Hankinta / 5 aidattavaa kohdetta, asennus	09.09.2024
Hankinta / 5 aidattavaa kohdetta, materiaalit	09.09.2024
Tuotekehityspalvelun hankinta	05.09.2024
Metsätietojärjestelmän hankinta	05.09.2024
Hankinta / Taimet syksy 2024	05.09.2024
Satelliittimittauslaitteiden (3 kpl) hankinta	03.09.2024
Hankinta / Kirkonmäen päiväkodin IV-koneet	29.08.2024
Valintapäätös / Kiepin ja näyttelyhallin peltikaton maalaus	29.08.2024
Taidetalo Renlundin pihan taideteos	26.08.2024
P-alueen tukimuurin korjaaminen, Kokkola	24.07.2024
Rytikankaan frisbeegolfradan heittokorit ja opasteet 2024	17.07.2024
Rakennustieto Oy, RT-kortisto ja InfraRYL-verkkopalvelu	26.06.2024
Pitkäsillankadun silta, kannen vedeneristys	24.06.2024
Taidetalo Renlundin amfiteatterin betonielementit	18.06.2024
Hankinta / Renlundin koulun lämmönvaihtimen uusiminen	14.06.2024
Hankinta / Elisabethin hautausmaan laajennuksen massatasapaino- ja hulevesitarkastelu sekä happamien sulfaattimaiden selvitys	12.06.2024
Uimarantojen pohjatutkimukset 2024	07.06.2024
Tarjousten valintapäätös / Villan esikoulun eteiskalusteet	03.06.2024
Ikkunoiden pesu	31.05.2024
Ajoratamerkinnot vuosille 2024-2027	31.05.2024
Linnusperäntien katu- ja rakennesuunnittelu välillä Kahvitie – Karsobackentie ja siihen liittyvät kadut	30.05.2024
Alusterät kuorma-autoon	30.05.2024
Valintapäätös / Pedagogion katon tervaus	30.05.2024
Hankinnan keskeytyspäätös / Kirkonmäen päiväkotito, piha-alueen muutostyö ja piha-aidan uusiminen	29.05.2024
Kokkolan kaupungin alueen hiilitaseselvitys	24.05.2024
Kokkolan kaupungin rakennusten arvojen päivitys v. 2023 / Hankinta	23.05.2024
Monioperaattoriverkon ja Virve2 verkon toteuttaminen / Donnerska skolan ja Karleby svenska gymnasium, perusparannus ja laajennus	20.05.2024
Halkokarin koulu ja päiväkotito (monitoimitalo), tietomallisuunnittelu, viranomaisen itseoikaisu	17.05.2024
Vaakatasoleikkuri puistot 2024	14.05.2024
Runko-ohjattava leikkuri	07.05.2024
Lannoitteet jalkapallo- ja urheilukentille 2024	07.05.2024
Traktorimönkijä	06.05.2024
Halkokarin monitoimitalo, rakennesuunnittelu, osallistumishakemukset	06.05.2024
Halkokarin monitoimitalo, tietomallisuunnittelu, osallistumishakemukset	06.05.2024
Keilaratojen uusiminen, Kokkolan keilahalli	30.04.2024
Runko-ohjattava leikkuri (Kälviä)	25.04.2024
Vesiveijarin perussiivouksen hankinta	24.04.2024
Halkokarin monitoimitalo, arkkitehtisuunnittelu, osallistumishakemukset	18.04.2024
Hankinta / Kiviniityn koulun äänentoistolaitteet	16.04.2024
Helmi - Hankkeen lammasaitaukset 2024	12.04.2024
Helmi - Hankkeen niitot 2024	12.04.2024
Hankinta / Kirkonmäen koulu, rakennuksen purkutyöt / Koulurakennuksen purkaminen	12.04.2024
Isokylän monitoimitalon pyörätelineet	09.04.2024
Taidetalo Renlundin pinna-aita	03.04.2024
Taidetalo Renlundin kivimateriaalit	28.03.2024
Akkukäyttöisten yhdistelmäkonoiden hankinta	28.03.2024
Hankinta / Morsiussaaren sillan pohjatutkimukset	27.03.2024
Hankinta / Annan ja Elisabethin hautausmaan luontoselvitys	21.03.2024
Sadevesipumppaamon sähkö- ja ohjauskeskus	19.03.2024
Hankinta / Kuntotutkimus, Vartioliina, Kokkolan kaupunginteatterin korkea osa	19.03.2024

Hankintapäätös optiokauden käyttöönotosta 2024 / Kiinteistöjen rakennus- tekniset korjaustyöt 2024, puitejärjestely (optiona 2024-2026 ja 2026-2027)	15.03.2024
Toiminnantukisopimuksen tilaaminen miehittämättömälle ilma-alukselle	11.03.2024
Taimet 2024, eri kohteet	06.03.2024
Taimet 2024, eri kohteet (Renlund)	06.03.2024
Kokkolan kaupungin puistojen aidat 2024	05.03.2024
Leikkipaikkojen turva-alustat 2024	04.03.2024
Kuorikate ja sahanpuru 2024	04.03.2024
Valintapäätös/ Piispanmäen MTT, lähivirkistysalueen suunnittelu	04.03.2024
Monioperaattoriverkko Virve2 kaksoiskaapeloinnilla matkapuhelinsäverkon toteutus / Chydeniuksen koulu KVR-urakka (826/02.08.00.00/2017)	04.03.2024
Hankinta / Puistojen ja liikuntapaikkojen opastaulut 2024	28.02.2024
Hankinta / Tornipuiston leikkivälineet ja kalusteet	23.02.2024
Hankinta / Keski-Pohjanmaan konservatorio, kuntotutkimus / Lisätutkimukset	23.02.2024
Hankinta / Typen oksidien analysaattori AC32e	23.02.2024
Hankinta / Hiukkasanalysaattorin (Fidas 200 E) hankinta ilmanlaadun mittaa- miseen	23.02.2024
Hankinta / Päiväkotien jäähdyttävät ilmalämpöpumput	23.02.2024
Hankinta / Aasinsillanpuiston leikkivälineet ja kalusteet	22.02.2024
Monioperaattoriverkon toteuttaminen / Chydeniuksen koulun KVR-urakka (826/02.08.00.00/2017)	13.02.2024
Hankinta / Morsiussaaren sillan suunnittelu	06.02.2024
Liikenne- ja viheralueiden kunnossapidon kustannusvertailu eli KUVe / Han- kinta	02.02.2024
Päätös opastaulu / Villan koulun laajennus	02.02.2024
Suntin niitto 2024	30.01.2024
Valintapäätös / Kokkolan pääkirjasto, sähkölämmitteisten lasien uusiminen	29.01.2024
Kruunuportin alueen katu- ja rakennussuunnittelun sekä alikulkusillan toteut- tamistarkastelun hankinta WSP Finland Oy:ltä	24.01.2024
Hankinta / Wille 465 lisälaitteet hiekoituskauha ja hiekoitin	22.01.2024
Rakennesuunnittelun tehtäväluettelon (RAK 18) laajentaminen, IdeaStructura Oy / Piispanmäen monitoimitalo / 691/02.08.00.02/2019	19.01.2024
Jatkuvan konsultoinnin palvelusopimus 2024 Trimble Solutions Oy	17.01.2024
Autodesk (AutoCAD) vuokralisenssit 2024	17.01.2024
Sähköavusteisen tavarapyörän hankinta	16.01.2024
Viistoilmakuvien katselupalvelu Mapspace historiakuvat	16.01.2024
Fore-kustannushallintapalvelun osatuotteen Rola + CO2- päästölaskentalaa- jennuksen hankinta Rapal Oy:ltä	04.01.2024
Valintapäätös / Kokkolan pääkirjasto, screen -verhot	04.01.2024

Valokuituverkkojen rakentamisen jälkihoitotöiden valvontaa tulee tehostaa.

Laajojen valokuituverkkojen rakentaminen kiihtyi vuonna 2023 ja määrä kasvoi vuonna 2024. Kaivuukohteiden määrät tulevat pysymään tulevina vuosinakin korkeina. Yhteistyötä luvituksen ja valvonnan osalta on kehitetty säännöllisesti vuodesta 2023 alkaen ja yhteistyö on ollut moitteetonta. Valvottavia kaivuukohteita on paljon ja se sitoo henkilöstön resursseja. Valokuituverkkojen rakentamisen jälkihoitotöiden valvonnan tehostaminen edellyttää henkilöstöresurssien lisäämistä kadut ja kunnossapito -yksikössä. Tällä hetkellä kohteet ovat yksinomaan tiemestarin harteilla, joka käy vastaanottotarkastuksen kuitukaivajien kanssa kunkin kohteen valmistuttua. Tästä lähtee kahden vuoden takuu aika, jonka aikana mahdolliset korjaustoimet tulee toteuttaa urakoitsijan toimesta.

2.2. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupungilla on tavanomaisiin vahinko/ilkivaltatapauksiin toimintaohje. Tarkastuslautakunnalle on jäänyt epäselväksi, miten kaupunki toimii, jos joku aiheuttaa toiminnallaan tahattomasti tai tahallisesti tätä merkittävämpää taloudellista tai materiaalista vahinkoa kaupungille. Miten varmistetaan, että toimialoista ja tekijöistä riippumatta kaikki tapaukset selvitetään yhdenvertaisesti?

Kaupunkiympäristöllä on vahinko/ilkivaltatapauksiin poliisin kanssa yhdessä sovittu menettelytapa. Lähes poikkeuksetta jokaisesta vahinkotapahtumasta tehdään rikosilmoitus. Poliisi hoitaa varsinaisen rikoksen selvittelyn omien menettelytapojensa mukaisesti. Kaupunkiympäristö toimittaa tarvittavia tietoja tutkintaa varten, laatii laskelman vahingonteosta aiheutuneista kustannuksista ja esittää korvausvaatimuksen. Maksusuorituksia seurataan maksuvalvonnasta.